

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1084

17.01.2020

Тимчасово виконуючій обов'язки
Голови Державної служби України з
питань безпеки харчових
продуктів та захисту споживачів

ШЕВЧЕНКО О.П.

Шановна Ольго Петрівно!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Фролова П. В., оголошений на засіданні Верховної Ради України 17 січня 2020 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

З повагою

Дмитро РАЗУМКОВ

1084

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Павло Фролов

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського 5

№ 122-13-зп

04 грудня 2019 року

Голові Національного банку
України
СМОЛЮ Я.В.

✓

Тимчасово виконуючій обов'язки
Голови Державної служби України
з питань безпечності харчових
продуктів та захисту споживачів
ШЕВЧЕНКО О.П.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо вжиття заходів реагування на порушення комерційними банками правил споживчого кредитування та стосовно захисту прав споживачів у ході такого кредитування

Шановний Якове Васильовичу!
Шановна Ольго Петрівно!

Сучасний стан банківської системи України характеризується низьким рівнем використання існуючих банківських функцій та прогресивних кредитних технологій, що приводить до недостатнього розвитку кредитно-грошових відносин і подальшого стримування економічного зростання. Це обумовлює необхідність суттєвого реформування окремих функцій банківської системи, вдосконалення механізму управління нею.

Як відомо, споживче кредитування є однією з найпоширеніших сфер діяльності банківського сектору. Велика кількість споживчих кредитів разом з низькими ставками за такими кредитами стимулює розвиток економіки. В Україні рівень споживчого кредитування постійно зростає. Зокрема, тільки в 2018 році темпи зростання на ринку споживчих кредитів становили близько 40%, у порівнянні з 2017 роком. Враховуючи нестабільну політичну та економічну ситуацію в Україні, громадянам іноді важко задовольняти свої

потреби без використання споживчих кредитів. Таким чином, сьогодні кредити для великої кількості українців є засобом виживання.

До запровадження Закону України «Про споживче кредитування» права позичальників захищалися виключно Законом України «Про захист прав споживачів». Загалом, застосування його норм до правовідносин у сфері кредитування було логічним, але не зовсім простим. Закон України «Про захист прав споживачів» спрямований, передусім, на договори купівлі-продажу та договори про надання послуг. При цьому, хоча надання споживчого кредиту є послугою, але має низку особливостей, які повинні бути врегульовані окремим нормативним актом.

До того ж Угода про асоціацію між Україною та ЄС вимагає гармонізації у сфері кредитування. Отже, прийняття окремого закону, який врегулював би відносини щодо споживчого кредитування, стало питанням часу. До запровадження Закону України «Про споживче кредитування» банкіри говорили про те, що він значно розширить права позичальника і створюватиме чимало нових обов'язків для банківських та інших фінансових установ.

Дійсно, прийнявши вищевказаний Закон, законодавець установив низку нових засобів захисту прав позичальника: право на отримання вичерпної інформації про умови кредитування перед укладенням договору; право відмовитися від кредитного договору протягом 14 днів з моменту укладення; право раз на місяць отримувати інформацію про стан виконання зобов'язань та розмір заборгованості; право достроково повернути кошти без додаткових платежів; право на обмеження розміру пені за простроченим зобов'язанням у розмірі 15% від суми боргу та загальної суми штрафів і пені — половиною суми отриманих кредитних коштів. Нові законодавчі норми були покликані припинити зловживання з боку фінансових установ та захистити споживачів від шахраїв, проте цього не сталося.

Так, дослідження проекту USAID «Трансформація фінансового сектору», проведене в 2019 році, засвідчило, що більшість українських банків не дотримується цих норм та прямо порушує закон. Дослідження складалося з двох хвиль: перша — перед набуттям законом чинності, друга — через рік після його ухвалення. Результати обох етапів показали, що майже 100% фінансових установ порушують права споживачів.

Зокрема, були зафіксовані такі порушення: перед укладанням кредитного договору позичальнику не розкриваються важливі нюанси про кредитний продукт та про приховані комісії; у кредитних договорах містяться умови, що суперечать законодавству; не відбувається реальний розрахунок вартості кредиту (позичальнику повідомляють лише номінальну ставку, без комісій та додаткових платежів); кредитори нав'язують споживачам власні страхові компанії і не надають право вибору, що підвищує вартість кредиту.

Унаслідок таких маніпуляцій споживачеві нав'язують надвеликі ціни за кредитні кошти, а банки отримують від спекуляцій надвеликі доходи. Відтак, за розрахунками USAID, натеper реальна вартість споживчих кредитів в Україні коливається від 54% до 338% річних, а середня знаходиться на рівні

119% річних. Зазначена ситуація негативно позначається як на матеріальному становищі багатьох позичальників, так і в цілому не сприяє залученню в економіку України додаткових фінансових ресурсів.

У зв'язку з соціальною актуальністю порушеного питання, необхідністю усунення порушень і зловживань у сфері споживчого кредитування, а також керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України», прошу ретельно перевірити факти порушень Закону України «Про споживче кредитування» комерційними банками в Україні, та при їх підтвердженні вжити передбачених законодавством заходів реагування щодо таких порушень та захисту й поновлення прав споживачів.

У разі виявлення необхідності додаткового законодавчого регулювання питань захисту прав споживачів прошу надати конкретні релевантні пропозиції щодо внесення змін до відповідних законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері споживчого кредитування.

Відповідь за результатами розгляду цього депутатського запиту прошу надати у строки, встановлені законодавством.

З повагою

П.В. ФРОЛОВ
(посв. № 122)